

РЕЦЕНЗИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ЯНКА СТОЯНОВА ГЕОРГИЕВА НА ТЕМА: “ФИЗИЧЕСКАТА КОНДИЦИЯ И МОТОРИКАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОТ ИНЖЕНЕРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ИМ РЕАЛИЗАЦИЯ ” ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ проф. Надежда Йорданова, дн
РЕЦЕНЗЕНТ ДОЦ. Д-Р СТЕФАН ХРИСТЕВ БАЗЕЛКОВ

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на **Янка Стоянова Георгиева**, за присъждане на образователната и научна степен “*доктор*”, на тема “ **ФИЗИЧЕСКАТА КОНДИЦИЯ И МОТОРИКАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОТ ИНЖЕНЕРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ИМ РЕАЛИЗАЦИЯ** ”, е разработен в обем от 203 страници, като включва 34 таблици, 34 фигури и 10 приложения. Библиографията съдържа 80 литературни източника, от които 73 на кирилица, 5 на латиница и 2 интернет сайта.

В структурно отношение трудът е изграден съобразно изискванията за подобен род писмени текстове за научна комуникация. Основният текст съдържа увод и три глави, които представляват теоретичната основа, методологичната част, аналитичния компонент и изводи и препоръки. В спомагателния текст намираме задължителния опис на ползваната литература. Приложенията са оформени в края на разработката.

Дисертационният труд на докторантката Янка Стоянова Георгиева основно е ориентиран в сферата на научно-приложните изследвания в областта на спортологията, а конкретиката засяга осветляване на частни проблеми на теорията и практиката на физическо възпитание и спорт във висшето училище. Изследването е насочено по-конкретно към проблема за професионалното приложно обучение по физическо възпитание и спорт

на студентите. Изследването е в областта на физическата кондиция и моториката на студентите от инженерните специалности на ТУ гр. Варна.

Мотивите за избора на тематиката авторката посочва още в увода като обобщава че «... *физическата кондиция и моториката на студентите от инженерните специалности са основни предпоставки и фактори за успешната им професионална реализация*». Една от основните задачи на образователно-квалификационната степен бакалавър е свързана с изграждане на личности, бъдещи специалисти с висше образование, които да притежават необходимите професионално значими качества и навици. В тази връзка дисертантката разглежда кондиционната подготовка, в нейната професионално-приложна същност, на бъдещите инженери в тясна диалектическа връзка с другите средства на подготовка. Акцентирано е вниманието към необходимостта от развиване и усъвършенстване на качеството на вниманието, мисленето и координацията на движенията. По този начин е извършено описание на изходното състояние, определена е същността на научния проблем, което е един предварителен анонс за предмета на изследването.

Темата и заглавието според мен са актуални и предизвикват необходимост от своевременното изучаване и решаване на проблема за теорията и практиката. Това ми дава основание да приема предложената разработка като достатъчно значима с определен научен и практически интерес и адекватна на усилията за положителни промени в физическото възпитание и спорта във висшето училище. Изборът на дисертабилната проблематика като една от важните предварителни предпоставки е налице и е едно от важните предварителни достойнствата на рецензията.

Съдържанието е добре балансирано. Архитектониката е стандартизирана – налице са отделно обособени глави, параграфи и точки.

Считам, че параграф 1.6 се нуждае от прецизиране, тъй като отчасти съвпада със наименованието на цялата първа глава *«постановка на проблема»*.

Първа глава е озаглавена *„Теоретичен анализ и постановка на проблема”*. Тя се състои от 72 страници и представлява 35% от цялата разработка. В структурно отношение е изградена от 6 параграфа. Те съдържат задълбочен анализ на литературните източници, които носят информация по проблемите на изследването.

Направен е анализ на човешката трудова дейност от философски аспект, като е изведена сполучлива класификация на професиите. Същият логично е последван от професиографски анализ на инженерната професия.

Следващите два параграфа третират проблемите на физическото възпитание и спорта във висшето училище и кондиционната подготовка на специалистите инженери. Направените разсъждения и частични изводи имат определено отношение към темата на разработката, което я прави достатъчно информативна и стойностна.

В параграф 1.5 е разработен структурно-концептуален модел на методика за специализирана професионално-приложна кондиционна подготовка на специалистите инженери, който сполучливо е онагледен с три самостоятелно разработени блок схеми.

В заключение относно първа глава на дисертационния труд следва да отбележа, че тя закономерно завършва с изложението на авторовата хипотеза на изследването. Бих препоръчал при посочването на модела в нея да се акцентира, че той е не само за подобряването на кондицията, но и за усъвършенстването на моториката на студентите от ТУ, като фактор за успешна трудова реализация.

Глава втора на дисертацията озаглавена “**Методология, методика и организация на изследването**” е разработена в обем от 16 страници и е структурирана в 5 точки.

В първа точка е разгърната платформата за развиване на алгоритъма на изследователските действия. Целта и произтичащите от нея задачи, предмета и обекта на изследването са коректно изведени във втора точка. Предвидени са за решаване на 7 основни задачи, като в последната твърде амбициозно се изказва намерение за разработване на система за контрол и оценка на кондиционната и психофизическа готовност на студентите за тяхната професионална реализация.

Дисертантката е използвала коректно методите на изследване. Проведено е социологическо проучване със студенти за установяване на техния спортен, социален и здравен статус. За оценка на физическото развитие, физическата дееспособност и нервно-психическата реактивност на студентите са използвани общо 22 достатъчно информативни показатели. Същите са изведени в приложение №7, където са посочени мерните единици, точност на измерване и посоката на нарастване.

Емпиричният материал според мен е в достатъчен обем за да се извърши задълбочен и изчерпателен анализ в **трета глава**. Тя е с най-голям обем и съдържа 76 страници. Първият параграф III.1. съдържа анализ на спортния, социалния и здравен статус на студентите. Обработен е натрупания емпиричен материал от анкетните карти и функционалната проба за реактивността на студентите към натоварване и характер на възстановителните процеси. Въпросите в анкетата са актуални за предмета на изследване и имат информативен характер за извеждането на основните изводи от изследването. Направеният задълбочен анализ е илюстриран и подкрепен от достатъчен графичен материал.

Параграф III.2. е посочен като „*Резултати и анализ на показателите за физическо развитие*“. В него като подточки, освен на физическото

развитие е направен анализ на физическата дееспособност и нервно-психическата реактивност на студентите. Накрая параграфа завършва с анализ на резултатите от основния експеримент. Според мен би трябвало тези фрагменти да бъдат изведени като отделни параграфи за по-голяма прегледност, точност и яснота.

Резултатите от изследване на показателите от основния експеримент са обработени статистически и е направен вариационен анализ в точка III.2. За потвърждаване или отхвърляне на хипотези и доказване на статистическата достоверност е използван Т-критерия на Стюдент. За отбелязване е, че при ЕГ получените разлики за физическата дееспособност и нервно-психическа реактивност са подкрепени по категоричен начин със висока доверителна вероятност – $P_t > 95\%$

Анализът на вариационните таблици е илюстриран от хистограми на разпределение, което го прави по-пълноценно и разбираемо. Диагностиката на показателите е направена в началото и в края на експеримента като изчислената числова разлика е интерпретирана и като процент на прираст или регреса.

Относно решаването на задача №7 бих искал да отбележа, че тя не е решена така, както е заложена. Оценъчни таблици откриваме само за издръжливостта и силовата издръжливост на коремната мускулатура на жените, което не е достатъчно за да говорим за система за контрол и оценка на кондиционната и психофизическата готовност на студентите.

ОТНОСНО ИЗВОДИТЕ И ПРЕПОРЪКИТЕ

Въз основа на анализа на доказателствения материал докторант Янка Георгиева предлага 14 извода, които са структурирани в три раздела: от теоретичния анализ, от предварителния експеримент и от основния експеримент.

Общото ми становище е, че изводите в основната си част съответстват на поставените задачи и тяхното съдържание разкрива в достъпна степен, че изследователската хипотеза се потвърждава.

Забележките ми към тази част от дисертацията са следните:

- Изводите от теоретичния анализ би могло да се съкратят, като придобият по-конкретен вид, така, че да съответстват на поставените първа и втора задачи от втора глава

- Изводите от предварителния и основния експеримент да се обединят и да се прецизират за по ясно доказване на хипотезата на изследването съобразно поставените задачи на изследването. Това според мен няма да намали тяхната категоричност и практическа стойност.

Непосредствено след изводите са направени 3 препоръки насочени главно към органите на студентско самоуправление и академичното ръководство на ТУ гр Варна. Бих препоръчал те да бъдат адресирани и до по-висшестоящи органи.

След посочената литература на 22 страници са посочени **приложения**, които допълнително дават информация за извършените дейности и придават завършен вид на разработката. Добре би било, за по-добра прегледност всяко приложение да започва на отделна страница. Това не би увеличило значително обема на свитъка.

Авторефератът е разработен съобразно изискванията и отразява основните компоненти от съдържанието на дисертационния труд.

Към обобщените от докторантката Янка Георгиева научни приноси бих добавил следното:

- Дисертационния труд, който се отличава с интегративен характер, осветлява съвременното състояние на физическо възпитание и спорта във висшите училища и спецификата на работа при реализиране на основните образователни и оздравителни задачи със студентите.

- На базата на многокомпонентно социологическо и литературно проучване са разкрити факторите и условията, които детерминират активността на студентите към системни занимания с физически упражнения и спорт. Идентифицирани са отрицателните фактори и са предложени административно-управленчески и научно-методични подходи за тяхното преодоляване.

Публикациите по темата на дисертацията, Янка Георгиева са три и са по изследваната проблематика. Те са в съавторство с научния ръководител и тяхното съдържание според мен помага за популяризирането на резултатите от проведеното научно изследване.

ОКОНЧАТЕЛНО СТАНОВИЩЕ НА РЕЦЕНЗЕНТА

В заключение, независимо от посочените незначителни критични бележки считам, че предложената дисертация за придобиване на ОНС „доктор” отговаря на изискванията на *Закона за развитието на академичния състав в Република България* – чл. 6, ал. 3. Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален иновационен и потвърдителен принос в науката. Освен това дисертационният труд показва, че кандидатът притежава достатъчно задълбочени знания по специалността и способности за самостоятелни научни изследвания. По тези съображения с убеденост ще гласувам за присъждане на докторант Янка Георгиева на ОНС „доктор” и приканвам останалите членове на научното жури за същото.

02.06. 2014 г.

Подпис:

(доц. д-р Стефан Базелков)

